

Anatol Petrencu rămâne același neschimbat personaj de un ireal curaj și o inconfundabilă apariție/expunere militantă, ținând continuu atingerea unui ideal propriu multora, în a reuși să statueze un soi de favorabil adevăr pe seama neamului său de obârșie, pentru care a învățat, studiază și perseverează a năzui cu gândul la împlinirea dezideratului cunoașterii veridice a trecutului părții de țară silită a suporta avataruri și vexațiuni anistorice.

Stelian Mândruț

Elena MANNOVA (coord.) *Scurtă istorie a Slovaciei*, traducere din limba slovacă și indice de Eva Mârza, Radu Mârza, București, Editura Enciclopedică, 2011, 475 p.

Cunoașterea trecutului istoric al popoarelor și statelor situate într-o arie învecinată și între care au existat legături permanente constituie o necesitate firească. Relațiile din contemporaneitate dintre acestea solicită asemenea cunoaștere, pentru a fi puse în evidență și reținute modalitățile prin care acestea să fie extinse, multiplicare, în beneficiu reciproc. Integrarea europeană subliniază o dată mai mult un asemenea demers științific.

Între români și slovaci, mai ales după constituirea statelor România și Slovacia, asemenea legături au reprezentat o realitate permanentă și inventarierea lor în plan istoriografic rămâne o direcție de cercetare semnificativă. Cercetarea istorică a întreprins deja în planul bibliografiei istorice o asemenea inventariere, iar reuniunile Comisiei Mixte de Istorie Româno-Slovacă ce funcționează de aproape două decenii în cadrul acordurilor și schimburilor interacademice – dintre Academia Română și Academia Slovacă de Științe – au pus în valoare aceste relații din trecut.

În acest sens se înscrie și preocuparea de a se publica în fiecare dintre țările respective sinteze referitoare la istoria celeilalte. În anul 2011 a apărut la Editura Enciclopedică din București o *Scurtă istorie a Slovaciei*, traducere a volumului elaborat de mai mulți istorici slovaci, coordonat de Elena Mannová și tipărit la Bratislava în 2003. În cele șapte capitole ale sintezei sunt prezentate cadrul geografico-istoric și demografic al teritoriului Slovaciei de astăzi până în secolul al X-lea, ca și evoluția slovacilor și a formațiunilor politice ale acestora până în secolul XX, la sfârșitul căruia s-a proclamat Republica Slovacia. Cercetătorii români și un public cititor mai larg sunt informați prin această valoroasă sinteză istorică asupra etapelor de evoluție a poporului slovac până la structurarea statalității lui.

Volumul se încheie cu două subcapitole prețioase pentru cercetătorul din domeniul istoriei, anume cel referitor la *problemele fundamentale ale istoriei și istoriografiei slovace* (p. 415-424), respectiv la *izvoarele istorice și literatura de specialitate* (p. 425-451), precum și cu un *indice de nume și locuri*.

Traducerea din limba slovacă în limba română și indicele volumului au fost efectuate de Eva Mârza și Radu Mârza, colaboratori în cadrul Comisiei Mixte de Istorie Româno-Slovace, care și-a ținut deja 10 reuniuni pe problematică istorică privind legăturile dintre cele două țări și popoare.

Nicolae Edroiu

Silviu MILOIU, Florin ANGHEL, Veniamin CIOBANU, Zigmantas KIAUPA, *Istoria Lituaniei*, Târgoviște, Editura Cetatea de Scaun, 2011, 300 p.

Cu prilejul împlinirii a 20 de ani de la restabilirea relațiilor diplomatice dintre România și Lituania a apărut la Editura Cetatea de Scaun din Târgoviște volumul *Istoria Lituaniei*, prima sinteză de istorie în limba română privind această țară baltică. Volumul a ieșit sub egida Asociației Române pentru Studii Baltice și Nordice, autorii lui fiind trei istorici români, recunoscuți pentru preocupările lor științifice în sfera relațiilor româno-lituanieni: Silviu Miloiu, Florin Anghel și Veniamin Ciobanu, respectiv un istoric lituanian, Zigmantas Kiaupa.

Este cunoscut faptul că istoria poporului român s-a întâlnit în mai multe momente din trecut cu cea a poporului lituanian. Nu întâmplător, în *Cuvântul către cititor* adresat de Vladimir Jarmolenko,

ambasador extraordinar și plenipotențiar al Republicii Lituania în România, se vorbește de legături mai vechi, încă din Mileniul I e.n., între locuitorii din arealul carpato-dunărean și triburile dinspre Marea Baltică, succesorii lor fiind românii și lituanienii, deopotrivă „oameni ai pădurii”.

Sinteza de față prezintă mai întâi evoluția istorică de la crepusculul lumii triburilor balticilor înspre poporul lituanian, creatorii unui stat lituanian, considerat ca atare spre anul 1200. La sfârșitul secolului al XIV-lea se produce încoronarea lui Jogaila ca rege al Poloniei și, odată cu aceasta, începutul unificării tronurilor Poloniei și al Lituaniei (1386) și convertirea lituanienilor la creștinism (1387). Era răstimpul legăturilor specifice dintre regatul polono-lituanian și voievodatul Moldovei din vremea primilor Mușatini. Creștinarea Lituaniei a avut consecințe importante pentru evoluția ulterioară a regiunii, lituanienii încadrându-se de acum în sfera culturii latine. Marele Ducat al Lituaniei poate evolua în cadrele politicii europene. După stingerea pe linie masculină a dinastiei jagiellone, se înregistrează domnia principelui transilvănean Ștefan Bathory (1576-1586), sub care este fondată Academia Jezuită din Vilnius, care stă la temelia Universității din Vilnius.

Evoluția statului lituanian va fi afectată de anexarea rusească din 1795, sub stăpânirea Imperiului rus poporul lituanian aflându-se până în 1918. Proclamarea independenței Lituaniei în 16 februarie 1918 și adoptarea unei constituții provizorii la 2 noiembrie același an deschid evoluția Lituaniei independente în perioada interbelică. Anexarea Republicii Lituaniei la URSS în urma ultimatumului sovietic din 14-15 iunie 1940 inaugurează a doua ocupație rusă asupra teritoriului lituanian. Aceasta este înlocuită cu regimul de dominație nazist din anii 1941-1944. În iulie 1944 se reînstaurează ocupația sovietică până la 11 martie 1990, când este adoptată Declarația de Restaurare a Independenței Lituaniei.

În anul 2004 Lituania este admisă în NATO și aderă la Uniunea Europeană.

Sinteza de *Istorie a Lituaniei* apărută acum oferă informațiile istorice absolut necesare pentru cunoașterea trecutului unui popor cu care românii au avut de-a lungul timpului numeroase contacte, specialiștii și publicul cititor mai larg având la îndemână o carte deosebit de utilă.

Nicolae Edroiu

Silviu MILOIU (Coordinator), Florin ANGHEL, Dalia BUKELEVIČIŪTE, Alexandru GHIȘA, Ramojus KRAUJELIS, Bogdan-Alexandru SCHIPOR, *The Romanian-Lithuanian Relations Diplomatic Documents (1919-1944)*, Târgoviște, Editura Cetatea de Scaun, 2011, 244 p.

Volumul include textele a 102 documente păstrate în Arhivele Ministerului de Externe ale României, Arhivele Naționale ale României și Arhivele Naționale ale Lituaniei privind relațiile diplomatice româno-lituaniene din perioada interbelică și a celui de Al Doilea Război Mondial. Aceste texte sunt date în limba din original (română, lituaniană, engleză), fiind definitorii pentru evoluția relațiilor diplomatice dintre România și Lituania în cele două perioade istorice.

O *Introducere* a ambasadorului Republicii Lituaniei în România, o *Prefață* a coordonatorului volumului și *Nota editorilor* deschid volumul, urmate de *Lista documentelor*.

Indicele de localități și *Indicele de nume proprii* încheie acest valoros volum. El apare, de asemenea, cu prilejul împlinirii a 20 de ani de la restabilirea relațiilor diplomatice dintre România și Lituania, sub egida Ministerului Afacerilor Externe al Republicii Lituania și a Ministerului Afacerilor Externe al României.

Editate de specialiști, cercetători și lucrători în arhivele istorice din cele două țări, documentele incluse în volum pot constitui o bază informațional-istorică valoroasă pentru studiul relațiilor diplomatice dintre România și Lituania.

Nicolae Edroiu